

„Novi čas“

NOVI ČAS

List stane

i naja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravnistvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo dvorišče.

za celo leto 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 28.

V Gorici, 12. julija 1912.

Leto III.

Proti plesom!

Hvaležni moramo biti res iz srca predsedniku našega c. kr. okr. š. sveta v Gorici, ki je izdal v zadnji številki našega lista priobčeno okrožnico. V ti okrožnici se ugotavlja najprej neoporečeno dejstvo, da ima obiskovanje plesov, bodisi javnih bodisi društvenih, za mladino dostikrat najslabše pravne posledice; potem se učiteljem sploh priporoča in nalaga, da mladino pri vsaki priliki odvajajo od plesov; končno se pa pozivljajo tudi županstva, da plesne prireditve kolikor le mogoče omejujejo. Da bi se vsi ravnali po navodilih te okrožnice! Koliko zla bi se zabranilo!

Lahko bi vse to zlo opisali, zlo v zdravstvenem, gospodarskem in socialnem oziru, toda pisali smo o vsem tem že mnogokrat; ostanimo le pri točkah okrožnice. — **Plesi donašajo mladini največjo škodo v pravem oziru.** To je, za kar se gre! Oni so mladini v pohujšanje, tu izgublja mladina dovtetnost za vse višje uzore, tu se potaplja v uživanje nizkih nagonov, tu se navaja k ponočevanju, k zapravljivosti, pijanosti, k nesrečnemu vso moč mladega srca uničujočemu ljubimkanju! Plesi, kakor se pri nas prirejajo, pomenjajo za naše ljudstvo, pred vsem za mladino, kar naravnost kugo! Če hočemo torej dobro mladini, tedaj odvajajmo jo proč od plesov z zgledom in besedo!

Obsojeni ste torej vsi, ki plese prireiate! Prireditve, ki tvorijo toliko nevarnost za mladino, ne morejo biti nikdar dobre prireditve! In nikdar ne more izgovor veljati, da človek gre na ples, da se malo pozabava, ker se mu vendar ne more zameriti. Zabava, ki združuje v sebi toliko zla v gospodarskem in zdravstvenem in socialnem oziru, ki pomenja pred vsem kugo za pravno življenje našega ljudstva in posebno mladine, ni več zabava, ampk zločin! Tudi hazardne igre so zabava, tudi divji lovci imajo svojo zabavo — toda postava smatra take zabave kot zločin in jih tem primerno kaznuje! — Da, obsojeni ste, ki plese prireiate!

To ne velja samo za županstva, ki dajejo fantom pri vsaki priliki dovoljenja za ples; to velja tudi za tiste liberalne vzgojitelje, ki sodelujejo pri plesih sokolskih, čitalniških, metodarskih in drugih liberal-

nih društev. Ta društva brez plesov ne morejo obstati; liberalni učitelji pa so njih glavni činitelji! Obsojeni ste!

Mladino, posebno šolsko mladino treba odvajati proč od plesov. Toda ali samo tako, da učitelj otrokom preti s kaznijo, če gre preblizu plesišča? Kako se bo otrok kazni bal, če od druge strani ve, da je njegov učitelj pri plesu? Ne, ne tako! **Učitelji, ki hoče mladino vzgajati, mora tudi sam proč od plesov, mora proč tudi od društev, čijih edino delovanje obstoji v prirejanju različnih letnih plesov!** To je nauk, ki nam ga daje okrožnica.

Nam je ta okrožnica v veliko zadoščenje, kajti v njej vidimo priznanje onega brezobzirnega boja, ki ga je naš list započel proti plesnim prireditvam pri nas. V veliko zadoščenje mora biti ta okrožnica tudi onim županstvom — omenjamo samo Šempeter, Komen, — ki so plese skušala kolikor le mogoče — zabranjevati. — Pot, ki smo jo tu hodili, je dobra. Po njej hočemo z vso odločnostjo še dalje korakati!

Evharistični kongres.

Slovencev se je v naši škofiji prijavilo do sedaj okoli 350. Pa bodo še pristopili, kajti **rok za vpisovanje je podaljšan do 20. julija.** Vendar naj oni, ki so se že prijavili in ki se bodo prijavili, to-le pomnijo:

1. Nabiratelji morajo na nabiralnih polah k imenu in priimku vsakega vdeleženca pripisati tudi stan in bivališče njegovo. To zahteva policija na Dunaju iz umevnih razlogov.

2. Ravno tako mora vsakdo povedati dneve, katere hoče biti na Dunaju; to mora biti zapisano tudi v nabiralnih polah —

3. Kdor plača pristopnino K 2.—, bo užival ugodnosti, ki jih nudi kongres, le en **sam dan**; tudi stanovanje se mu **preskrbi le za en dan in eno noč**; potem je bo moral drugemu prepustiti. Vendar je določeno, da se smatrati sobota in nedeljo (14. in 15. september) **kot en dan**. Kdor torej ne more plačati večje pristopbine kakor dve kroni, ta stori najbolje, da pride 14. sept. na Dunaj in da 15. spet zopet odide. To je pa malo sitno; **zato je najbolje, da plača vsakdo pristopnino K 6.**

4. Vožnjo po železnici, hrano po poti in na Dunaju ter stanovanje na Dunaju bo moral seveda vsakdo sam plačati. — Bivanje v skupnih spalnicaah bo stalo za osebo k večjemu po eno krono za dan in noč. — Najmanj tri krone na dan bo plačal tisti, ki bo hotel imeti lastno sobo; manj bo stalo, kjer bodo dva ali trije ali še več imeli eno sobo za bivanje. — Tiste osebe, ki žele bivati z drugimi skupaj, morajo to izrecno naznaniti na nabiralnih polah.

5. Gostilno, kjer bo hotel kedo hrano dobiti, si bo moral vsakdo sam poiskati. Cene bodo razmeram primerne. Vendar bodo lahko manj premožni dobivali hrano za malo denarja v dunajskih ljudskih kuhinjah.

6. Vsakdo mora k že odšteti pristopnini doplačati še **35 vinarjev** za kolek na železniški legitimaciji, ki se ima po nabirateljih z drugim denarjem vred poslati kn. nadšk. ordinarijatu v Gorici.

7. Čč. gg. duhovniki kot nabiratelji so naprošeni, da v tem smislu poučijo ljudi ter **vsaj do 20. julija** nabiralne pole v redu izpolnijo ter v Gorico odpošljejo. **Do tedaj mora biti vse v redu**, kajti osrednji odbor na Dunaju hoče **najmanj do konca julija** imeti vse v rokah.

8. Osrednji odbor na Dunaju bo potem tekom avgusta vse drugo uredil; on preskrbi priglascem stanovanje, bodisi skupna, bodisi posameznikom; on dopošlje železniške legitimacije ter pristopnice, ki se bodo glasile na ime vsakega posameznika.

Na Dunaju tudi vedno bolj vse določajo in urejujejo. O tem pa prihodnjic!

Vojna med Italijo in Turčijo.

Italijani so začeli v Tripolitaniji prav resno zasedati deželo, ki so jo že pred meseci na papirju anektirali. Dne 8. t. m. so zasedli peto mesto na tripolitanskem obrežju, imenovano Misrata, ki slovi po svetu zaradi dragocenih preprog, ki se tam izdelujejo. Mesto leži ob morju. Osmega julija ob 4h zjutraj so začeli prodirati Italijani proti njemu, od morja pa jih je podpirala mornarica, ki je streljala na turške čete.

Napad je vodil general Camerana. Boj je bil nad vse vroč, kajti Turki in Arabci so se branili kot levi; Italijani so morali porabiti vse razpoložljive čete, vse konjenišvo in vso moč svojega topničarstva, da so prepodili Turke. Skoraj na celi bojni črti je prišlo do boja z bajoneti, to je znamenje, da so se Turki skrajno vrolo borili. Slednjič so se morali premoči vdati in se umakniti v notranjost dežele. Italijansko poročilo pravi, da imajo Turki več stotin mrtvecev in ranjenih, laška vojska pa da šteje 9 mrtvih in 21 ranjenih. Če je to res, je pač razvidno, kolikega pomena je v vojski moderno orožje in da država, ki se dobi primerno ne oboroži, postavlja v nevarnost tisoč življenj svojih vojakov, če izbruhne kaka vojska z boljše oboroženim sosedom.

Lahi so dosedaj zasedli v Tripolitanijski pet važnih mest: Tripolis, Tobruk, Derna, Benghazi in Misrata. V zadnjem mestu so razvili italijansko zastavo dne 8. julija ob pol 4 popoldne po skoraj dvanajsturnem boju. Če hočemo biti pravični, moramo pripoznati, da je to pač majhen vspanj primeri s žrtvami, ki so jih Italijani do sedaj imeli. Uradno se namreč sedaj razglašča, da so do sedaj vsega skupaj prepeljali v Tripolitanijsko 101.389 mož med temi 4000 častnikov, 15.000 konj in tovornih živali, 400 topov, 14 letalnih strojev, 2 vodljiva zrakoplova, poleg tega pa še na tisoče meterskih centov živil kakor mesa, soli, moke, kruha, konserv itd. Do 31. dec. 1911 jih je stala samo najemina parnikov 13½ miliona, prepeljani potrebni materijal za vojsko pa cenijo na 80 milijonov kron. V tej svoti niso vštete plače častnikom in vojakom, niti stroški za mornarico, ki so bili ogromni.

V Albaniji še vedno vre in kdo ve, kaj se bo tam še skuhalo. Zuporniki se strinjajo skoraj tri četrtine turških častnikov, ki so vsi nezadovoljni s sedanjo mladoturško vlado. Ta prestavlja sedaj nezadovoljne častnike v druge garnizije. Tudi je odstopil vojni minister Mahmud Šefket-paša, kar so vsi uporniki zahtevali. Zato upajo, da se ustaja mirnim potom poravnava in se bo sedaj dalo dogovarjati z ubeglimi častniki, ker se jim je izpolnila njih prva zahteva: odstop vojnega ministra.

Tudi o miru med Italijo in Turčijo se zopet širijo vesti. Nemški cesar in ruski car sta se te dni dogovarjala o tem v Baltiškem Portu, kamor sta pripeljala s seboj tudi svoje državnike. Ti so napravili načrt

o miru, ki naj bi ga Rusija predložila Franciji in Angliji, Nemčija pa Avstriji. Toda poveljnik turške vojske v Tripolitanijski, Enver-bej, se ne briga mnogo za načrte velesil; ravno sedaj se širijo novice, da so njemu tako častniki kakor turško in arabsko moštvo v Tripolitanijski prisegli, da bodo vojsko nadaljevali, tudi če bi bila Turčija od velesil prisiljena skleniti mir. Na noben način ni vesel pogled v bodočnost. Tripolitanijska je velikanska in če se domačini prostovoljno ne bodo hoteli vdati, bodo pretekla leta in leta predno bo Italija lahko trdila, da je ta dežela njena.

Po svetu.

Naš parlament je že šel na počitnice, ko je rešil svojo glavno nalogo: sprejem brambnega zakona, katerega je cesar že julija sankcioniral. Od tega zasedanja ima dobiček le vlada, ljudstvo prav malo. Vlada je dobila svoj vojaški zakon, a o drugih predlogah, ki so bile sprejete v korist ljudstvu, posebno službena pragmatika ni upanja, da postanejo zakon, ker so bile namreč nekatere stranke v svojih zahtevah prenapete in zahtevale v zakonu taka določila, ki jih vlada ne more sprejeti. A vojaška uprava ni zadovoljna samo z brambenim zakonom, temuč zahteva še približno 250 milijonov kron za nabavo novega orožja, posebno topov in za zboljšanje mornarice. V zadnjem skupnem ministerskem svetu je zahteval vojni minister okoli 300 milijonov kron. Avstrijski ministri bi mu kmalu dovolili ta kredit, a ogrski ministri so se temu zoperstavili in tako dosežli, da je ta predlog padel. Voini in zunanji minister sta zagovarjala to zahtevo vsled raznih morebitnih zapletljivostev na Balkanu. In res je opažati veliko **nasprotstvo Avstrije in Italije** posebno v Albaniji. Avstrija ima v Albaniji veliko svojih interesov, posebno je važno to, da si ob albanski obali pribori tudi eno utrjeno mesto, tako da ima prost uhod v sredozemsko morje; Italija na drugi strani pa spet stremi po tem, da vdobi na albanske obali utrjeno mesto in tako avstrijskim ladijam zabrani pot v sredozemsko morje. — Če se pa to zgodi je Avstrija uničena gospodarsko in politično. Iz tega izvira ves boj, ki na tihem a uničujoče upliva na prijateljsko razmerje med Italijo in Avstrijo.

Tudi druge države, čutijo potrebo pomnožiti svoje vojaške moči; tako je **norveški** državni zbor dovolil vladi 1.300.000 kron v svrhu ojačenje svojega vojnega stanja. Razburljive vesti pa prihajajo te dni iz **Portugalske**; že zadnjič smo pisali, kako se tam nekaj pripravlja in kaže, da bo nastala domača vojska med pristaši sedanje in prejšnje vlade. Zadnje vesti, ki prihajajo od tam nam dokazujejo, kako nezadovoljno je ljudstvo s sedanjo svobodni selno vlado. Posebno v goratih krajih, kjer imajo rojalisti, to so pristaši izgnanega kralja, veliko zaslombo se vrše hudi boji. V naslednjem podajemo zadnja poročila o teh bojih med republikanskimi in kraljevi mi vojaki.

Rojalisti, ki imajo tudi dva topova, so napadli Chaves. Republikanska artiljerija jih je prisilila po dveurnem boju, da so se umaknili. Iz Drendreja poročajo, da je izgubil Conceiros v boju s portugalskimi vojaki 30 mrtvih in 100 ranjencev, Kinna pa 153 mrtvih in ranjencev. Kako da je na Portugalskem radi vstaje monarhistov položaj resen, dokazuje sklep portugalske zbornice, ki je sklenila, da se vlada pooblasti v pobunjenih pokrajinah odpraviti začasno ustavo. — Iz Tuyu pri Valenci se poroča, da oblega močan oddelek monarhistov Valencijo. Pred mestnim zidovjem se je streljalo. Ranjen je bil neki portugalski carinski podčastnik, ki so ga monarhisti vjeli. Monarhisti so se polastili kolodvora v Valenci. V mestu se boj nadaljuje. — Oddelek stotnika Conceira, ki je čez Montalegre prodril na Portugalsko, je došel v Santelinho, odtod v Canes. Conceiru se je med potjo pridružil s svojim oddelkom Camachos. Oba poveljnika sta se nato skupno borila z republikanci. Republikanci so vjeli rojalista Joao Almeida, ki se je odlikoval ob vojski v Afriki. — Vlada je poklicala k orožju rezerviste 1., 2. in 16. infanterijskega regimenta in 1. in 3. artiljerijskega regimenta, ki so bili letos šele odpuščeni. Monarhisti hočejo menda prisiliti odločilni boj ob reki Minho z republikanci. V Cabereiri in Colorici se je del prebivalstva uprl. Z navdušenimi klici na monarhijo se zbirajo po cestah. Vlada je poslala vojaštvo, da napravi red. Monarhisti razdirajo z dinamitom železniške proge.

Iz teh poročil razvidimo tedaj, da je položaj za svobodomiselnice na Portugalskem obupen ter da je zelo dvomljivo, če se bo mogla sedanja nepostavna vlada vzdržati na nogah.

Listek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

No, on vidi, da je Verena sokriva nesporazumljenja in me zato neče grajati. Vendar bi bilo bolje, če bi mu bil kaj povedal, ko je že tako molče pritrđil k moji snubitvi. Konečno je rekel Kajzer, da mi mora pač čestitati, da dobim s to gospodično Valduler veliko več kot bi dobil, če bi vzel njegovo hčerko. Tudi ako bi obveljala ta ženitna

pogodba, se da s 100 tisoč livrami in dosmrtno rento 10 tisoč livr živeti tako, kakor bi nikdar ne mogel z Vereno.

„Kaj bogata dota,“ sem odgovoril, „če pa ni sreče! Nisem se še odločil, ali bi sprejel roko gospodične Valdulerske, ali ne. Če mi ne obljubi, da hoče iti z mano v Švico in tam v skromnosti živeti, bom najbrže razdril najino zaroko. Ne morem tako zapustiti svoje stare bolne matere. Kaj mi svetujete vi kakor očetovski prijatelj?“

Kajzer ni prav hotel z besedo na dan. Vendar mi je pritrđil, da ni dobra taka nagla poroka, kakor jo želi markis Valduler. Tako sva se poslovila. Gorkeje mi je stisnil roko kot po svoji navadi in rekel, da ga veseli, ker mislim na svojo mater in pri meni ne odločuje denar.

Popoldne sem pisal Izabeli pismo in sem ga hotel odposlati po Redingu, ki naj bi govoril zame pri Marti in očetu. Tedaj pa je došlo povelje, naj bo polk pripravljen, da zasede Tilerije. Skočil sem v drugi dve vojašnici, da spravim tamošnje bataljone pokonci.

Naši vojaki so bili veseli, da pridejo enkrat do boja. Sablje in bajonete so imeli nabrušene. Ko je napočila noč, so se sešli vsi štirje bataljoni pri Tilerijah, kjer smo celo noč stali v orožju. Toda napada ni bilo in z jutranjim zorom smo morali odvesti svoje čete zopet v vojašnice.

Za dva dni je sklenil pariški mestni svet, da mora biti dnevna straža gradu sestavljena iz vseh bataljonov narodne brambe, da bodo imeli vsi mestni oddelki svoje zastopnike v Tilerijah. Razuntega je treba Švicarjem odvzeti straženje gradu in postaviti taborišče krog Tilerij, da se kralju prepreči vsak poskus k begu. Zdaj je bila zadnja ura poskusiti kraljevo rešitev. In res smo dobili povelje odposlati oddelek v Evre.

7. avgusta zjutraj je odkorakalo tedaj 300 mož z osmimi častniki proti Normandiji. Ganjeni smo jim podali roke in rekli: „Na svidenje!“ a sami nismo prav verjeli na to. Druge oddelke smo odposlali v različne kraje ob poti, da bi krili kraljev beg. Jaz sem se zgodaj napotil v Tilerije, da z zanesljivimi možmi zasedem mesto ob vrtnem prizidku. A kako sem se ustrašil, ko sem stopil na nabrežje Sene! Mrgolelo je tam narodnih bramboycev in jakobincev in zažgali so bili celo stražne ognje, ki so žareče razsvitljali vrtno ozidje in reko.

Tu ni bilo misliti na kak skriven beg. Poiskal sem majorja Bachmanna, da bi mu predlagal, naj z oboroženo silo odvedemo kraljevo rodbino. Če bi iz bližnjih vojašnic pripeljali stotnije, ki so stale pripravljene na odhod, bi lahko kmalu sčistili rečino nabrežje, in bližnja vrata bi branili tudi proti premoči toliko časa, da bi kralj ušel zadosti daleč.

S tem načrtom sem hitel k majorju. Ko sem hotel mimo Malteškega hotela, je planil iz hišnih vrat Valdulerjev sluga in mi zaklical: „Že dve uri vas iščem! Gospod markis vas prosi, da pridete takoj k njemu.“

„Žalibog je nemogoče! Recite mu, da me veže nujna kraljeva služba. A prišel bom, kakor hitro bom mogel.“

S temi besedami sem odhitel v vojašnico, kjer sem majorju razložil načrt.

„To je bila tudi moja misel,“ je rekel. „Baš sem prišel iz Tilerij, kjer sem hotel kralja pregovoriti k temu. Zaman je. Kralj noče slišati ničesar o kaki sili. Zdaj je treba z vso naglico združiti v vojašnice raztresene oddelke na poti proti Evreju, kolikor jih je še mogoče dobiti. Glavnega oddelka 300 mož žalibog ni moči več poklicati nazaj. Jutri zvečer mora ves polk v Tilerije; kajti gotovo je sedaj, da druhal naskoči Tilerije. Odjezdite brž v drugi dve vojašnici in poskrbite, da bodo bataljoni za jutri zvečer, kolikor mogoče dobro pripravljeni.“

Skočil sem tedaj na konja in še ponoči oddirjal v vojašnici.

XXXVIII.

Zvečer 8. avgusta so bili raztreseni pododdelki že zopet zbrani v vojašnicah; le oddelka, ki je odšel proti Evreju ni bilo več moči dohiteti. Ko je napočila noč, sem stal s patrom Sekundom pred vojašnico, in povedal mi je, da so ga prejšnji večer vabili v Malteški hotel, da bi blagoslovil dve poroki.

„Nisem imel časa za to,“ je rekel. „Spoved je zdaj važneja ko poroka! No, naši katoliški vojaki so to razumeli in v teh treh dneh sem skoro vse spovedal. Odprl sem jim nebeška vrata na stežaj, da se bo sv. Peter čudil. Rad bi bil le, da bi bili tudi gospodje častniki tako dobri ko vojaki. Toda tudi tu velja zopet: „Ubogim se oznanuje evangelij!“ Razun vas, Redinga in nekaj drugih iz Luzerna ni prišel skoro nihče k spovedi. No, ne bodo mi mogli reči na sodnji dan, da jih nisem vabil. Več ne stori navadno tudi Bog sam. Kdor ne sprejme ponujane roke, mora sam sebi pripisati pogin, in kakor si postelješ, tako boš ležal, velja tudi za drugo življenje. Sicer pa polka ne bom zapustil, če pride do boja, in upam, da bom mogel pozneje rešiti kako ovčico.“

Tako je govoril oče Sekundus, ko se je na ulici zaslišal peket kopit in je prijezdil podmajor Gluc.

„Zaukažite takoj ‚alarm‘! je zaklical. Ves polk mora biti pred tremi zjutraj v Tilerijah.“

„Bo že zopet kak prazen šum,“ sem rekel jaz. „Ne, to pot bo zares. Za jutri je določena razprava o kraljevi odstavitvi, in jakobinci bodo s silo pomagali svojim poslancem v zbornici.“

Tedaj smo ukazali bobnati. Oba bataljona sta se postavila v bojni red. Razdelili smo municijo, kolikor je bilo; le okrog 30 patron vsakemu možu. Ko je prikorakal še bataljon iz druge vojašnice, smo vsi skupaj odšli. Le najpotrebnejša straža, za katero je major Bachmann odločil nekaj starejših vojakov, ki so imeli ženo in otroke, je ostala z nekaterimi bolniki doma.

Odkorakali smo kakor skozi sovražno deželo s predstražo in ogledniki. Pričakovali smo namreč, da nam zgrade pot, in bi si jo morali odpreti. Vendar smo prišli brez boja do Tilerijskega vrta, kjer smo našli že tudi naš prvi bataljon. V Tilerijskem vrtu so še enkrat pregledali vse vrste; bilo nas je okoli 900: polk ni že tri leta dobival novincev, poleg tega je oddelek, ki je odšel v Normandijo, z raznimi drugimi stražami oslabil polk za več ko četrtino.

Tilerijski vrt je podolgast četverkotnik med trgom Ludovika XV. in gradom. Ravno pred njim je stalo poslopje postavodajalne skupščine. Radi njene varnosti, so bili narodni brambovci spravili precej topništva ne eno stran vrta in ž njo bi lahko obvladali cel vrt in grad. To bi bila nevarnost, če bi se ne bilo več zanesti na narodno brambo.

Ura je bila baš tri, ko smo molče prikorakali do Tilerij in zasedli sredino palače. Bila je to velika dvorana s širokimi kamenitimi stopnicami, pokrita z veliko kupolo. Lahko smo se vsi postavili v njej. Proti Senini strani so bile slavnostne dvorane in sobane kraljeve obitelji. Na drugi strani se je nahajala velika kapela, kraljevo gledališče in stanovanja daljnih kraljevih sorodnikov.

Vse znotraj in zunaj velike palače je blestelo v kraljevski krasoti. Stene in stropi stopnišča, galerij in hodnikov so okrašeni z bogatim pozlatilom in slikami, da niti ne govorim o razkošnem lepoticju dvoran in soban.

V tej kraljevski palači naj bi tedaj branili življenje Ludovika XVI. in njegove rodbine. Težka naloga, če bi napadalci mislili zares in če bi se naskoku druhal pridružili tudi bataljoni narodne brambe!

(Dalje prih.)

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Iz Kojškega. V nedeljo so vprizorili kojščanski fantje in dekleta veliko narodno igro »Divjega lovca«. Pred vprizoritvijo je razložil dr. Česnik pomen igre in njeno zgodovinsko ozadje. Na novem odru, ki si ga je k. s. iz. dr. napravilo, so igrali nato diletantje s precejšnjo gotovostjo težko igro. Posebe gre omeniti pohvalno Majdo, Tončka, Zavrtnika in Jurčka, drugi so igrali vsi dobro, da ne omenimo vsakega zase. Naravni in neprisiljeni so bili so bili večji ljudski prizori, da se je bilo priprostim fantom le čuditi. Vsa pohvala gre tudi g. organistu, ki je prav lepo izučil mešan zbor. Igra se ponovi v nedeljo, dne 14. julija. Pogumno po novih potih do vedno

večjih uspehov, ki bodo v zadoščenje veliki požrtvovalnosti predsednika društva, načelnika »Orlov« in vseh drugih.

Dornberg. — Kat. slov. izobraževalno društvo v Dornbergu priredi v nedeljo dne 14. julija veselico ob 4. uri popoldne v posojilniščnem salonu s sledečim vsposedom: 1. Bartel: „Nazaj v planinski raj“. S. Gregorčič. Moški zbor. 2. S. Gregorčič: „Za Hrvate-naše brate“. Deklamacija. 3. Jurčič-Česnik: „Domen“. Narodna igra v 5 dejanjih. Vstopnina k veselici 40 v, sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 80 v. — Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Odbor.

Naša mladina.

Iz Kronberga. Opozarjamo somišljenike na javno telovadbo dne 21. julija v Kronbergu. Vspored veselice je sledeči: 1. Ob 1. uri blagoslov za »Orle«. 2. Ob 2. uri poizkušnja javne telovadbe. 3. Ob 4. uri javna telovadba; a) rajalni prihod; b) nove proste vaje; c) telovadba na drogih;

d) telovadba na bradljah; e) skupine; f) »Moreška«; g) skupni rajalni odhod. 4. Prosta zabava: godba, petje, srečolov, šaljiva pošta itd. Pri celi prireditvi svira vojaška godba iz Gorice. Vstopnina: Sedeži I. vrste 2 K. — II. vrste 1 K. — stojišča 50 vin. — za otroke 20 vin. K obilni udeležbi uljudno vabi pripravljalni odbor.

Prosimo bratske odseke, ki se niso še oglasili naj nam vprašalne pole takoj vrnejo izpolnjene.

Brisko okrožje Orlov priredi dne 28. t. m. na Dobrovem javen nastop s telovadbo in ob enem tudi Slomškovo slavnost. Svirala bode vojaška godba iz Gorice. Somišljeniki, pohitite ta dan vsi na Dobrovo, da se prepričate o napredku naših vrlih Orlov in o vspehu naše izobraževalne organizacije! Natančen vsposed priobčimo prihodnjich. Pripravljalni odbor,

Zadrugištvu.

Iz Oseka. V nedeljo dne 7. t. m. po molitvi je bil v župnišču občni zbor Hranilnice in posojilnice v Oseku. Iz računa, katerega je občni zbor soglasno odobril, so člani spoznali, da je bilo prometa v upravnem letu 1911 131.306 K 48 v. Vseh hranilnih ulog je 98.338 K 02 v in vseh posojil pa 71.453 K 70 v. V letošnjem letu je bilo čistega dobička 859 K 27 v, tako da znaša sedaj rezervni zaklad 3.961 K 52 v, ukladu temu, da je v pretečenem letu zadruga kupila za svoje člane razna poljedelska orodja, kot dve brani, dve pumpi za stranišča, dve tehtnici in dva hektolitra za merjenje vina. Zadruga je imela koncem leta naloženih čez 20.000 K pri Goriški zvezi. Liberalcem seve to ni vs č in se že nekaj groze, da dvignejo denar ter ga nalože pri Šempaski liberalni posojilnici! Prosto jim, nas s tem pač ne ustrašijo! Tudi letos je občni zbor sklenil, naj se naroči za ude dva kotla za žganje kuhati, dva mlina za grozde mastiti in dva stroja za napravlanje klobas. Bo morebiti Šempaska posojilnica našim liberalcem kaj enakega ponudila?!

6. kr. okr. glavarstvu v Sežani na znanje in ravnanje.

Vže nekaj let sem se opaža, da so socialisti Protektskind« c. kr. okr. glavarstva v Sežani. — To sklepajo misleči ljudje iz tega, ker je rudečim sodrugom vse dovoljeno in se jim tudi pri največjih nepostavnostih niti las ne skrivi. — Kako je mogla vlada dopustiti, da je zagledalo v »Stavbinskemu delavcu« št. 25 od 13/6. 1912. beli dan: Naznanilo in svarilo, ki je tu objavimo dobesedno:

Podpisana naznanja, da se v delavnicah Andreotti, Granzič in Donda nahajajo večinoma neorganizirani delavci. Delavci drugih delavnic so sklenili, da v slučaju, ako pride kdo iz gori omenjenih delavnic kam drugam iskati delo, se ga ne sprejme v posel.

Svarijo se pa dotični delavci že sedaj, da se ne bodo pozneje pritoževali, češ, da se jim krivica godi.

Za danes smo objavili le imena delavnic in ako to ne bo zadostovalo ter bo ostalo brezuspešno, si prihranimo še za prihodnje objaviti popolna imena vseh tistih neorganiziranih delavcev.

Za Zvezo klesarjev v Nabrežini.
Josip Marica.

Ali ni to omejevanje osebne svobode in prepričanja? Ali ni to poziv na bojkot, ako se ne pridružijo delavci tisti stranki, ki jo vsaka vlada imenuje državni nevarnost? — Ako bi v naših listih objavili tako »svarilo« z podpisom, tedaj bi urednik in tisti, ki je podpisal, kot državni nevarna individua presedela marsikatero urico na hladnem. — list bi se zaplenilo in ga počastilo z veliko globo, ako bi se ga sploh še pustilo izhajati. — Socialistov pa se vse boji, zato ni čuda, da jim tako raste greben. — Toda vlada naj se zaveda, da je čuvarica javnega reda, zato zahtevamo

od c. kr. glavarstva:

1. da se uvede proti Marizzi sodno postopanje zaradi hujskanja k bojkotu,

2. da Isto takoj vse potrebno ukrene, da se Marizza kot kontrolor okr. bolniške blagajne v Nabrežini, ki je dobil od c. kr. okr. glavarstva v Sežani svoj »placat«, ne izpostavlja več kot propagator sociali-

stičnih idej. — Marizzi se da dvojno na izbero: ali kot kontrolor pod patronanco vlade služiti vsem delavcem jednako pravično, ali pa ostati socialistični agitator. Toda obojno v eni osebi naj ne bo!

Novice.

Iz Rima prihajajo vesti, da je papež vsled velike vročine lahko obolel.

Naš prevzvišeni knezonadškoj bo šel dne 14. t. m. v Oglej, kjer se vrši ta dan pripravljalna slovesnost k evharističnemu kongresu na Dunaju. Obenem se bo tudi blagoslovila zastava združenih oglejskih katoliških organizacij. Zastavi bo kumoval tržški namestnik princ Hohenlohe.

Tržaški škof premilostni gospod dr. Andrej Karlin se je v pondeljek mudil v Gorici. Prišel je k semestralnim izpitom, ki se sedaj vrše v centralni bogoslovnici.

Nov geometer v Gorici. Gospod Karl Palm je položil prisego kot zemljemerec in zapriseženi izvedenec ter je otvoril svojo novo pisarno v Gorici, v ulici Treh kraljev št. 13.

Duhovska zveza je imela svoje zborovanje minuli četrtek v stekleni dvorani »Central«. Udeležba je bila obilna.

Maturo na c. kr. gimnaziji v Gorici so itapravili 6., 7., 8. in 9. do polodne sledeči Italijani: Berini Ivan, Bombig Jurij, Canduti Mihael, Cecutta Jožef, Cociancig Ivan, Culot Karl, Fabbro Mario, Fillak Peter, Glavac Edvard, Guot Virgilij, Manzin Ivan, Miclavez Silvij, Oliva Edgar, Patscheider Jožef, Sirk Pavel, Tylli Alojzij, Valentincig Roman, Visintin Alojzij, Zollia Jožef. — Padli so štirje. 9. popoldne 10., 11. dopoldne so maturirali Slovenci: Bajec Franc (Notranjsko), Berbuč Alfonz (Gorica), Birza Jožef (Gorica), Bitežnik Jožef (Solkan), Dečko Franc (Štajersko), Gruden Ignac (Nabrežina), Hackauf Fridrik (Gorica), Jerkič Franz (Dobravlje), Klanjšček Konrad (Št. Ferjan), Koruza Jožef (Gabrje), Lavrič Rudolf (Gornje Ležeče), Leban Zorko (Gorica), Milič Ivo (Prosek), Munih Ciril (Sv. Lucija), Novak Karl (Gorica), Orei Viktor (Avber), Pahor Peter (Temnica). — Padel je eden. Matura se nadaljuje.

Včeraj pop. in danes dopoldne so maturirali: Res Alojzij (Gorica), Slokar Franc (Skrlje), Šinigoj Jožef (Dornberg), Terčič Franc (Biljana), Tomažič Albin (Gorica), Trusnovič Rudolf (Postojna), Velikonja Lenard (Dol) Weber Gabrijel (Baškanova).

*) Razprto tiskani imajo odliko.

Ob zaključku šolskega leta v Gorici.

Naša gimnazija postaja kar naravnost ogromna. Poučevalo je na njej obvezne predmete 41 učnih. Ob početku š. let je štela 975 učencev in 44 učenk, skupaj 1019, h katerim je došlo tekom š. leta še 9 učencev in 2 učenki, tako da jih je bilo letos na gimnazijo sprejetih 1030 učencev in učenk. — Seveda jih je pa tekom leta mnogo iz-

stopilo. Vendar je štela gimnazija koncem leta še vedno 875 dijakov in 36 dijakini, skupaj 911. Od teh je bilo rojenih v Gorici 215, 595 pa ostalem Primorskem; drugi pa izven Primorske. — Po narodnosti je bilo Slovencev skupaj 447, Italijanov 403, Nemcev 56, Hrvatov 4 in 1 Poljak. — Po veroizpovedanju je bilo na gimnaziji 897 rimsko-kat. vere (torej skoraj vsi!), potem 5 protestantov, 7 židov, 2 izven vsake vere.

Gimnazija je štela 23 razrednih oddelkov. Vsporednice so bile v vsakem izmed osmih razredov. I. razred je imel kar šest vspejnih oddelkov, in še od teh so bili slovenski prenapolnjeni. Eden je imel 64 učencev in 3 učenke, drugi pa 59 učencev in tri učenke. Ob takih razmerah je seveda izključeno, da bi dijaki in profesorji dosegli one vspehe, ki bi jih prav gotovo imeli pri navadnih okolnosti: **Upajmo, da v prihodnje slovenski razredi ne bomo več tako trpinčeni in zapostavljeni, kakor so bili letos!**

V višje razrede gre 129 kot odlično sposobnih, 525 kot sposobnih, 77 kot vsplšno sposobnih; 121 jih je padlo; 35 imajo ponavljalni izpit. Vspeh je torej precej ugoden, število odličnjakov je večje kot število padlih. Odličnjakov je 14 od sto!

V šolskem poročilu pogršamo pri seznamu dijakov navedbo rojstnega kraja poleg imen posameznih učencev. Do sedaj je bil vedno tudi rojstni kraj naveden. **To nas Goričane zelo zanima.** Je pa to tudi drugače velikega pomena. Prosili bi gimnazijsko ravnateljstvo, da bi v prihodnje spet dalo navesti poleg dijakov tudi kraj, h kateremu po rojstvu pripadajo.

Poroča se nam dalje, da je bilo že sedaj sprejetih samo v I. razred slov. gimnazije 125 učencev in tri učenke. Sprejemali pa jih bodo še tudi ob početku prih. š. leta. In število bode ogromno. Približno isto bo tudi pri italijanski in nemški gimnaziji. Kar smo hoteli ugotoviti je, da število dijakov v Gorici silno narašča. **Primernih stanovanj za toliko dijaštva pa ni.** Ravnateljstvo ženskega učiteljišča je prav primerno določilo, da se mora vsaka prosilka za sprejem izkazati tudi s primernim dostojnim stanovanjem. To je nujno potrebno! **Kaj pomaga fanto poslati v Gorico, ako ni primernega dobrega stanovanja v mestu, kjer je varen ne samo pred nevarnostmi, ki pretijo njegovemu zdravju, ampak pred vsem pred nevarnostmi, ki pretijo njegovemu srcu in njegovi duši!** To je silno važna stvar, ki jo mnogi stariši premalo vpoštevajo. **Vpoštevati pa bi jo morali vsi!**

Z odliko so končali šolsko leto naslednji Slovenci: VIII. Koruza Jožef (Gabrje), Terčič Franc (Biljana), Velikonja Lenard (Dol). VII. Besednjak E. E. (Gorica), Košiša Franc (Gorica), Matelič Anton (Livek), Pavlin Alojzij (Ravnica), Rustja Jožef (Skrlje), Zorn Anton (Prvačina). VI. Bratuž Jožef (Gorica), Dominiko Leopold (Gorica), Lapanja Raimund (Bilje) Macarol Franc. V. Okretič Alojzij (Kostanjevica), Valič Andrej (Skrlje), Vrtovec Venceslav (Vel. Žablje), Žitko Stanislav (Rojan). IV. Turk Alojzij (Komen). III. Adamič Rudolf (Nabrežina).

Češonja Anton (Bregini), Krapež Anton (Otlica), Gorjan Jordan (Vrtojba), Lapanje Karl (Gorica), Okretič Ivan (Kostanjevica), Podgornik Miroslav (Cepovan), pl. Reya Vencoslav (Kozana), Suc Alojzij (Britof), II. Franko Igor (Solkan), Moškou Stanko (Celje), Nemeč Ciril (Bitje), Rejec Albert (Tolmin), Sedej Jožef (Cerkno), Sever Franc (Rihemberk), Trampuž Aleks (Temnica), Vencelj Andrej (Log), Airic Linda (Gorica), Besednjak Ana (Gorica), I. Berce Alojzij, Cehovin Ludvik, Frankovič Jožef, Gorup Anton, Jerčič Janko, Jug Oskar, Kodrič Franc, Kosmač Ciril, Marušič Franc, Mozetič Martin, Mučič Anton, Pirjevec Vincenc, Rojic Ivan, Tomažič Gabrijel, Truhlar Franc, Ukmar Leopold, Crne Paula, Rozman Albina, Sket Ivanka. — Na c. kr. pripravnici je imelo odliko od 62 (sami Slovenci) 10 dijakov: Golob Franc, Hrovatin Vincenc, Kobi Srečko, Lasič Ivan, Lavrenčič Jožef, Lutman Ciril, Simčič Alojzij, Suc Stanko, Zavrtanik Peter, Znidarčič Bogomil.

Na tukajšnjem c. kr. moškem učiteljišču so prestali dosedaj z ugodnim uspehom zrelostno preizkušnjo sledeči gojenci: Birska Jožef, Copic Vencoslav, Cuk Rudolf, Del Cott Ciril, Furlanič Peter, Gabršček Ivan, Gerdol Julij, Komel Franc, Koršič Anton, Martinz Franc, Meršek Rado, Močnik Hubert, Radinja Anton, Turk Anton, Vouk Anton, Slavec Ivan.

Matura na c. kr. ženskem učiteljišču (slovenski oddelek). Z odliko so jo napravile gospodične: Božič Gabrijela, Plohl Mila, Šček F., Stepančič Marija in Urh Cvetka.

Z dobrim vspehom pa so položile zrelostni izpit gospodične: Attems Vera, Babnik Alfonza, Crnigoj Emilija, Cučat Rožica, Ferletič Emilija, Fuhrmann Milena, Jerkič Ana, Kaus Avrelija, Kancler Dora, Kraševc Viktorija, Kraševc Vida, Marikič Roza, Marušič Ema, Podmenik Marija, Pertot Srečka, Rajer Jelica, Rutar Alojzija, Sviligoj Terezija, Stres Milena, Torkar Julija, Turšič Ana in Vidmar Mimi.

Na c. kr. realki so se pričeli zrelostni izpiti pretekli petek. Izpit je delalo 21 dijakov. Dva sta napravila maturo z odliko, 17 je srečno prestalo izpit, dva pa sta padla na šest mesecev.

Na zavodih »Šolskega Doma« se je končalo šolsko leto v ponedeljek 8. julija s sveto mašo in »Te Deum«. Učenci »Šolskega Doma« so imeli sv. mašo v cerkvi Sv. Antona, za »Mali Dom« pa je bila sv. maša v kapucinski cerkvi. — »Šolski Dom« je posečalo nad 600, »Mali Dom« je posečalo pa čez 400 učencev. Vspeh je bil povsod dober. Res lep napredek!

Na c. kr. pripravnici za učiteljišča v Tolminu je bil sklep šol. leta s sv. mašo dne 3. jul. t. l. Vseh gojencev je bilo 21, z dobrim vspehom jih je dovršilo 17. K sprejemnemu izpitu za I. teč. c. kr. moškega učiteljišča v Gorici se jih je oglasilo 14 in so bili v si sprejeti. Koncem leta je prejelo 12 potrebnih gojencev drž. podporo v skupnem znesku 520 K. Najpotrebnejši so prejeli še večje ali manjše zneske (oziro-

ma potrebščine) iz podpornega fonda, za katerega je prejelo vodstvo tekom šol. leta 200 K od sl. Hranilnice v Tolminu in 50 K od Okrajne posojilnice v Bovcu. Bog plati!

Novo šol. leto prične dne 16. sept., vpisovanje gojencev dan poprej.

Vodstvo.

»Domoljub«, političen list, ki izhaja v Ljubljani enkrat na teden in zasleduje iste težnje na Kranjskem kot »Novi čas« na Primorskem, je te dni praznoval 25-letnico. Iz malih početkov se je razvil v najbolj razširjen list na Slovenskem. Prvo leto je imel le 1700 naročnikov, peto leto že 7000, deseto leto 7900, petnajsto leto 16.300, dvajseto leto 21.000 in letos ob svoji petindvajsetletnici ima 24.000 naročnikov. Kaj ga je tako povzdignilo? Pridnost, vstrajnost in požrtvovalnost urednikov in kmečka politična samozavest in izobraževalna organizacija. To si moramo zapomniti tudi mi ter širiti »Novi čas« na Primorskem. Z »Novim časom« širimo dober tisk med ljudstvo. Dober časopis — je misijonar, ki vedno znova prihaja v hišo — in uči poštenega, krščanskega življenja ljubezni do domovine in lastne zemlje. Nobena katoliška hiša na Goriskem naj bi ne bila brez »Novoga časa«.

Podružnica Rafaelove družbe za izseljence se je ustanovila včeraj v Gorici v posvetovalnici »Centralne posojilnice«. — Predsednikom je izvoljen mons. Jos. Pavletič; podpredsednikom dr. Franc Pavletič; tajnikom dr. Jos. Ličan.

Ogenj v Gorici. Zadnje sredo popoldne ob 2 je začelo goreti v nekem hranišču poleg pekarnice Pecile v hiši Fogarja pri soškem mostu. Ogenj, ki ni napravil veliko škode, so pogasili mestni ognjegasci.

Prof. dr. Karel Štrekelj. V ponedeljek je umrl v Gradcu profesor slavistike na tamošnji univerzi, prof. dr. Karel Štrekelj v 51. letu svoje starosti. Bil je velik učnjak, eden izmed največjih slovanskih jezikoslovcev, dopisujoči član raznih akademij. Pisal je mnogo temeljitih razprav. — Največ zaslug si je pridobil s tem, da je izdal ogromno zbirko narodnih pesmi, kakoršne nima noben narod. Pokojnik je bil doma iz Gorjanskega na Krasu in je zahajal vsake počitnice rad v svojo domovino. Zal, da ga je tako zgodaj pokosila nemila smrt. Sele petdeset let je dopolnil, in kaj bi lahko še vse ustvaril njegov duh? Slava njegovemu spominu, njegovi duši pa mir!

Slomškove slavnosti. V kratkem bo petdeset let, odkar so položili k večnemu počitku velikega slovenskega škofa-apostola in narodega buditelja A. M. Slomška. Da se dostojno počasti njegov spomin, priporoča »Slov. Straža«, naj se vrše po vsej Sloveniji Slomškove slavnosti, ki naj imajo obenem namen priskočiti našim obmejnim bratom gmotno na pomoč. Vsa potrebna pojasnila za to se dobe pri »Slov. Straži« v Ljubljani. Jasno je, da se v mnogih krajih ne bodo mogle vršiti take slavnosti. Eno priporočamo našim organizacijam: da zbirajo za »Slov. Stražo« čim več doneskov.

Vsak vinar, položen na altar domovine bo nesel obresti. Društva, na delo!

Da se pride na sled pravemu storilcu je Josip Bressan iz Ločnika, oče dne 23. junija 1912 na Kalvarji umorjenega Štefana Bressan, dal na razpolago podpisnemu 500 K, ki se nakažejo kot nagrada onemu, ki bi podal sodni oblasti take dokaze glede storilčeve osebe, na podlagi katerih bi se moglo brezdvomno dokazati njegova krivda.

Pozivljajo se torej vse tište osebe, ki niso še bile zaslišane od orožništva ali sodnije in ki bi jim bila znana kaka okolnost glede storilčeve osebe in načina izvršitve umora, da se zglasijo v uradnih urah pri podpisaneu.

Preiskovalni sodnik dr. Gradnik.

Odkritje Zoruttijevega spomenika. — Po dolgem času so vendar enkrat odkrili Italijani spomenik furlanskemu pesniku Zoruttiju. Zgodilo se je to preteklo nedeljo v mestnem parku. Velikansko je bilo vpitje in bobnanje; a slavnost ni bila temu primerna. Ljudstva, pristnega kmečkega ljudstva iz Furlanije je bilo bore malo. Prezentirali so le meščani in študentje. Popoldne so se veselili v ljudskem vrtu. Pozno v noč je trajalo tisto veselje, nekaterim je prekipovalo narodno navdušenje vso noč. Sedem takih junakov se je v ponedeljek zjutraj vozilo skozi Gosposko ulico z italijansko trobojnico. Detle šment, avstrijskemu policaju se je zdelo to malo čudno, pa jih je povabil s seboj na policijo. Tam so jih prijeli za kosmata ušesa in obdarili vsakega s 7 dnevi zapora, enega so pa pognali čez mejo v Italijo z italijansko trobojnico in laško navdušenostjo vred.

Solkan. Ponedeljek, terek in sredo so se vršile pri nas volitve v občinski zastop. Pri teh volitvah si je S. L. S. priborila večino. Izvoljeni so: Lenassi Oton, veleobrtnik Solkan, Oblokar Ivan, miz. mojster in kov. Solkan, Gasperič Jože, miz. mojster Solkan, Nibrant Ivan, zid. mojster Solkan, Gorjan Anton, posestnik Solkan, Luznik Andrej, miz. mojster Solkan, Makuc Anton Kronberg, Pavlin Jakob Loke; v II. razredu: Cibej Josip, trgovec Solkan, Ličar Andrej, miz. mojster Solkan, Grbic Anton, trgovec Solkan, Jug Anton, miz. mojster Solkan, Bitežnik Franc, zaseb. urad. Solkan, Gabrijelčič Anton, posest. Solkan, Milost Anton, gostilničar Solkan, Širok Franc, posestnik Loke; v I. razredu: Rustja Andrej, kaplan Solkan, Makuc Ivan, profesor Solkan, Makuc Ivan, kmet Solkan, Drašček Josip, kmet Solkan, Cigoj Anton, kmet Solkan, Vinko Vodopivec Kronberg, Komel Jakob, posestnik Kronberg.

Nameravani izlet slovenskih tržaških gostov v Gorico dne 14. t. m. se ne bo vršil ta dan, temveč, kakor se namerava v nedeljo teden.

Stari babi postaja »Soča« podobna. Cele uvodne članke je prinašala o »Novostrujarjih«, pa je pri tem razodela, da ne niti ve, kaj so novostrujarji in kaj so novostrujarji; pisala je, samo da je mogla kaj pisati. Tudi zmirjati ne zna več, kakor je v prešlih časih vsaj to znala. Osebe pričinja puščati pri miru, ker ji da sodnija radi njih preveč opraviti. To je malo nevarno polje. Če pa kaj napiše o kom, niti za smeh ni več. Verjame ji nobeden več. Le če izvé za kako svinjarijo à la Macher, jo hitro privleče na dan. In le tu je še doma!

Italijanstvo goriškega mesta stoji na zelo slabih nogah, v četrtek zvečer so ho-

teži reševati to italijanstvo na nekem protestnem shodu proti pohodu tržaških Slovencev. V ta namen se je zbralo res nekaj ljudi v določenem prostoru, pa ko bi imeli shod otvoriti, se pokaže pri vratih par policajev, ki so kar v trenutku izpraznili prostor.

Kuhinjska šola v Gorici v S. Gregorčičevem Domu se dne 11. t. m. zatvori. — Kdaj se spet otvori se naznani v listih. Šola je nastopila namreč vsakoletno počitniško dobo.

Smrtna kosa. Umrl je v Gorici deželnosodni svetnik v pokoju g. Karol Figl. Pogreb je bil v ponedeljek. Pokojnikovo truplo so prepeljali v Pevmo, v rojstni kraj. N. p. v m.!

Gojaški učitelj, g. Hrabroslav Vodopivec, se je junaško ohrabil! V zahvalo, da smo postavili v pravo luč njegovo delo za ljudski blagor, nam je poslal lepo »diplomo«, ki obstoji iz krasnega dopisa! Mi bomo to »diplomo«, z veseljem obdržali, jo celo postavili v okvir, kjer bo vsakemu pričala, kako izvrstno poznajo slovensko slovnico nekateri učitelji, ki se raje bavijo s prirejanjem plesov kot pa s slovensko slovnico. Vsak gimnazijski prvošolec bi vdobil drugi red, če bi napravil za nalogo tako skrupcalo! Slovnico v roke, pa ne prirejati plesov!

Kako vzgojuje »Sokol« svoj naraščaj. Dopis iz Prvačine. Pri nas se zgodi večkrat, da ima sokolski naraščaj telovadbo med službo božjo in da odkoraka tudi ob času, ko bi imel iti v cerkev s sokoli vred ven na izlete. Kaj se pa medtem časom uče sporedno s telovadbo ne vem, dobrega pa gotovo ne, ker drugače bi se ne posmehovali za g. župnikom in »čukali«. To je eno dejstvo. Drugo pa je to. V nedeljo dne 7. julija so pili Sokoli svojo župo na Gradišču in da ni pri tem manjkalo tudi naraščaja so že skrbeli naši Sokoli. Zvečer pa, kadar so se vrnili domov oz. v Prvačino so šli v gostilno kjer so prepevali in pili.

Žalostno, a resnično. Tako se hoče navaditi otroke že v zgodnji mladosti na pijančevanje in zapravljajanje. In kaj ne govorijo pijanci vsega v gostilni?

Tako se vzgojuje pri nas otroke verkonravno, tako se jim že v zgodnji mladosti hoče vcepiti sovraštvo do krščanstva in do cerkve. Na koncu se pa obračamo na c. kr. okrajni šolski svet, da napravi enkrat za vselej konec tem žalostnim razmeram in poseže vmes s svojo krepko roko, ako mu je res za blaginjo otrok.

Iz Šempasa. Mogočni policaj v penziju »šjor Toni« Humar je mislil po zadnji liberalni zmagi pri občinskih volitvah, da je sedaj že župan in da kmalu zasede županski stolček. Ker so naši ljudje napravili ugovor na c. kr. namestništvo radi nepravilnosti in tudi nasilnosti, katere je izvrševal šjor Toni in drugi liberalci, pri volitvah in so to tudi naznanili c. kr. državnemu pravdnikstvu v Gorici, se je on čutil na svojem dostojanstvu razžaljenega ter je tožil podpisance na ovadbi zaradi razžaljenja časti pri sodnji v Gorici. Ljudje so imeli razna pota v Gorico in druge sit-

nosti ter so se slednjič tudi bali, da bodo res kaznovani, ker je penzionirani policaj pravil po Šempasu, da spravi naše ljudi ričet jest. Toda sodnik je bil drugačnega mnenja, ker je naše ljudi oprostil, šjor Toni pa mora poravnati vse stroške. Liberalci radi tega pihajo kot gadi ter gasé svojo jezo v znani Humrovi krčmi. Če gre kak duhovnik mimo, ga pozdravijo s »prokleti far«. Šempaskega tajnika g. Batič-a, je hotel pretečeno nedeljo nek liberallec s kamnom pobiti na tla. Lepa liberalna olika!

Ogenj v Šempasu. Dne 9. t. m. ob 9 uri predpoldne je izbruhnil požar v hlevu malega posestnika Andr. Cernatič. V kratkem času je bilo celo poslopje v plamenu. Vsa čast gre pridnosti in požrtvovalnosti domačih deklēt in mož, ki so z velikim trudom preprečili hujšo nesrečo. — Kako je požar nastal se ne ve. Revez ni bil zavarovan. Ostre graje je vredno naše županstvo, ker si ne oskrbi prepotrebne brizgalne.

Strela je vdarila včeraj, 11. t. m. v Prešnici. Omamila in deloma tudi ranila je nekega 28letnega moža in njegovo ženo.

Cerkveno blagajno odnesli. V ponedeljek ponoči so v Sovodnjah ukradli neki tatovi iz praznega farovža cerkveno blagajno. Nepoznani storilci so udrli skozi glavna vrata v vežo, od tu v sprejemno sobo, kjer so premetali razne spise, vzeli tudi fotografski aparat, ki je bil last gosпода; ko so v spodnji sobi odpravili šli so v zgornje sobe, kjer se je nahajala v eni sobi mala železna blagajna, ki so jo odnesli z vsem kar je bilo notri. V blagajni je bilo gotovine 550 K, 3 obligacije v skupni vrednosti nad 8000 K in štiri hranilne knjižice, na koje je bilo naloženega denarja skupno 2000 K. Orožništvo je bilo o tatvini koj informirano. Upamo, da se posreči vdobiti v roke pravice nepoštene storilce.

Strašen požar. V sredo večer je med veliko nevihto udarila strela v hišo Tomaža Torkar v Kalu v Baški dolini. To je povzročilo velik požar, ki je uničil štirim posestnikom vsa poslopja in vse, kar je bilo v njih. Škoda je ogromna posebno, ker pogorelci niso bili zavarovani! Pomoč je nujna!

Dve ciganki sta prišli menjat nekaj srebrnega denarja h »Credito« pri škofiji, med tem ko jima je uradnik denar zmenjal je ena skrivoma ukradla 6 kosov po 20 frankov in 5 lir. Nato sta šli hitro na vlak in se odpeljale v Trst, kjer jih je redar že na kolodvoru aretiral.

Ciganski svetrovci. V Slatini na Hrvaskem so aretirali cigansko trojico: Joška in Grgo Radosavljevič in njunega svaka Gjoka Stojkovič, ki so po Slavoniji izvršili številne vlome v občinske urade in železniške postaje. Našli so pri njih svetrovskega orodja, priprave za plezanje, mnogo orožja itd. Denar so spravili v prazne steklenice od piva in jih zakopavali v gozdu. Žal pa, da se je dvojici, in sicer Grgi Stojkovič in Gjoku Radosavljevič posrečilo pobegniti; dasi sta bila zvezana, sta skočila iz drvečega vlaka in ju še sedaj niso našli.

Kupčija s svilodi je bila letos slaba. — Prekupčevalci so delali s prodajalci svilodov kar so hoteli. Odnegli so iz Gorice lepe zasluzke, svilorejci pa so ostali s praznimi žepi. Že mnogo let ni bila cena svilodom tako nizka; sukala se je od 2 do 3 K kilogram. Ali bi ne kazalo prodajalce in kupčijo organizirati v zadrugah?

Razpisani poštni uradi. Kakor javlja c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu so razpisani ti le poštni uradi: Zagorje, Lokev, Brezje, Ročinj in pa Bled.

Slovenska zmaga na Štajerskem. V občini Dobrenje pri Pesnici so prodrli pri občinskih volitvah večinoma slovenski kandidati. Tako je prišla spet ena občina na Štajerskem v slovenske roke.

Velika nezgoda pri streljanju. Na topniškem strelišču pri Oerkenyju se je zgodila velika nesreča. Artiljerija je imela preizkusiti novo težko havbico. Ko je zadonel strel, se je razletel top na sto kosov. Narednik in trije topničarji so bili na mestu mrtvi, štirje drugi vojaki pa težko ranjeni.

Strašna nesreča se je zgodila na Angleškem v rudokopu pri mestu Denabi. V nekem rovu je delalo 160 delavcev, kar se iz nezanih vzrokov zasliši grozen pok, in kmalu nato se zasuje ves rov. Nesrečo je še pomnožil ogenj, ki se je vsled užgane plina po rovu hitro razširil. Do sedaj so izvlekli iz rova 28 mrtvecev, a bati se je, da bo mrtvih do 60 delavcev. Pok je bil tako močan, da se ga je slišalo v oddaljenosti 4 km. Sam kralj in kraljica sta prišla na kraj nesreče tolažit nesrečne sorodnike.

Socialni demokrati v Italiji se med seboj kavsajo kakor pri nas češki in nemški. Na strankinem shodu v Reggio Emilia so celo izbacili iz stranke znane demokrate Bissolatija, Cabrinija, Bonomija in znane-ga Podrecco.

120 let živel V ponedeljek je umrl v vasi. Cruci na Bolgarskem poljedelski delavec Cojocar v starosti 120 let. Delal je do zadnjega. Smrt ga je dohitela brez bolezn.

Opozarjamo krčmarje po deželi, da ne nasedejo goriškim navihancem na lim. — Zadnje čase se je zgodilo da so dobile nekatere krčme goriške okolice, tako v Kojškem in drugod, pismena naročila, naj za gotovi dan pripravijo dobro kosilo za gotovo število ljudi. Krčmar je vse potrebno storil, ko pa je prišel čas kosila, ni bilo pričakovanih gostov nikjer. Torej pozor in previdnost!

Grozna berlinska nesreča. V berlinskem predmestju Steglitz je vratarjeva žena Marija Friedrich utopila svojih pet otrok v kopeli in se je hotela potem tudi sama utopiti. Njo so rešili, otroci so mrtvi. Grozno dejanje je storila žena iz strahu pred trpinčenjem svojega moža.

Strela je udarila v mestu Krakovu v cerkveni stolp; ker ni bilo nikakega strelovoda, je začel goreti. Z veliko težavo so ogenj pogasili.

Strašno neurje na Koroškem. Dne 4. t. m. je zadela velik del Koroške huda nesreča: po občinah Kotmaravas, Žihpolje,

Podgora, Borovlje in Glinji in po drugih občinah v okolici je vihralo strašnoneurje s točo in pokončalo vse kmetove nade. V 20. minutah je bilo opustošeno vse: polje, travniki, vrtovi in sadje. Še drugi dan je bilo vse belo od toče. Takega neurja ne pomnijo najstarejši ljudje. Ubogi kmetje!

Velika vročina, še večja kot pri nas, je sedaj v Ameriki; enega dne je v New Yorku obolelo na solničarici 24 oseb, v Filadelfiji pa 14.

Za Slov. dijaško zvezo je daroval več. g. I. Kovačič, župnik v Podmelcu 10 K. Iskrena hvala.

5000 kron vreden dobiček zastoni za more zadeti poleg 400.000 zlatih frankov, kdor naroči turško srečko v korist Slovenski Straži na mesečne obroke po 4 krone 75 vin. Pojasnila daje g. Valentin Urbančič, Ljubljana.

Iz Trsta in Istre.

Za evharistični kongres je v tržaškikoperski škofiji čas zglasitve samo še do 15. jul. Tedaj se bodo namreč po župnijah zaključile nabiralne pole in vposlale škofijskemu odboru. Kdor se torej misli udeležiti shoda, naj se kar hitro zgleda pri svojem domačem župnem uradu. O pogojih in načinu udeležbe je že večkrat pisal »Novi čas«. Držite se teh navodil! Poleg kongresne karte je plačati v naši škofiji še znesek 1 K za stroške škofijskega odbora. Kdor se bi še le po 15. jul. odločil, naj se obrne kar naravnost na centralno pisarno, Dunaj I. Stephansplatz 5. O nastopu udeležencev iz Trsta bomo poročali pozneje, ko bomo znali, koliko se jih je oglasilo in katerih skupin se mislijo držati.

Škofijski odbor v Trstu.

Nova maša bode 21. julija v Kerkovcih (Istra). Novomašnik Ljubljanske škofije č. g. Matija Škerbec daruje svojo prvo nekrvavo daritev v župniji svojega strica dekana. Pač redka slavnost za tužno Istro. Novomašniku mnogo sreče!

Tomaj. Iz Tomaja nam je prišlo več dopisov, ki opisujejo lepo prireditve šolskih sester. Obe igri so občinstvu zelo ugajale. Igralo se je prav lepo, za kar se mora č. sestram iz srca čestitati in zahvaliti za ves trud, ki so ga imele pri prirejanju te prireditve.

Podgane razširjevalke kuge. Na parniku Afrikana, ki je zasidran v svrhu razkladanja blaga v prosti luki v Trstu, so našli več mrtvih podgan, od katerih so doznali, da so poginile za kugo. Zdravniki so nato določili, da mora parnik čakati izven pristanišča. Od moštva na ladiji ni nikdo obolel.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok? Potem pišite »Slovenski Straži« v Ljubljani po knjžico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopolnje popolnoma zastoni.

Za smeh.

Neko deklico je vprašal katehet, kateri sv. zakrament je že dobila. Ker ni pazila, ni znala takoj povedati. Še le, ko ji je součenka nekaj pošepetala, je odgovorila: »Sveto mašniško posvečenje in sveti zakon.«

Katehet: Ali mi zna kdo povedati kje leži Rdeče morje?

Tonček: V svetem pismu.

Katehet je razložil otrokom čudež, katerega je storil Jezus v Kani Galileje, ko je spremenil vodo v vino. Deklica, krčmarjeva hči, je vzdignila roko in vprašana je dejala: »To zna moj oče tudi!« (Videla je najbrž očeta, ki je prilival vinu vode.)

Zahvala.

Podpisani se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem in vsem tistim, ki so se udeležili pogreba Naše rajne ljube mamice

Antonije Stegovec,

rojena Bolko

in jo spremili k večnemu počitku.

Posebno tistim ki so nas tolažili v naši prebitki žalosti, milostljivi Bog ji stotero poplačaj!

Lokavec, dne 30. junija 1912.

Žaljuoč soprog Ivan Stegovec in cela žaljuoč družina Stegovec.

MIZARSTVO

odlikovano z električnim mehaničnim obratom

ANT. CERNIGOJ

GORICA TRZASKA CESTA št. 18.

Izdeluje: Cerkvene oprave oprave klopi, spovednice, klečalnike.

Stavbena dela okna, vrata, podovi.

Zaloga pohištva omare, mize, postenje, stolice, okvirje, blazine in šuste.

Zaloga: Strugorških in rezbarskih izdelkov.

Ignac Šuligoj

Sv.
Lucija
ob
Soči

priporoča najboljše ure, šivalne stroje in najznamenitejših tvornic kolesa »Puch«. — Vse po najnižjih tvorniških cenah. Sprejema tudi popravila. Večletna garancija za nove in popravljene predmete.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

MIHALJ TURK

GORICA — Na Kornu štev. 6. — GORICA

priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmerni cenah! Št. 4—

V. ZNIDARČIČ & DR.

stavb. tvrdka

v GORICI VIA MATTIOLI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Wesfal-trope patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja z vedno isto temperaturo. Št. 21

Čevljarji pozor!

Ne bo se kesal, kdor hoče kupiti, skoraj nov tudi za znotranje šivanje pripraven čevljarški šiv. stroj, ki se proda po nizki ceni. Pogojno tudi na mesečne ali trimesečne obroke. — Pojasnila daje France Klajnšček, Dol. Cerovo, p. št. Ferjan pri Gorici.

Vid Rojic v Gorici,

Raštelj št. 23

priporoča svojo krojaško delavnico, posebno čast, duhovščini za talarje in v to stroko spadajoča dela.

Kdor noče verjeti, naj se prepriča, da ukupi najboljše in najceneje: ure, srebrnino, zlatenino, šivalne stroje vseh sistemov, orkestrijone in druge predmete vse z garancijo pri urarju

M. ŠULIGOJ v Gorici Barriera 43

blizu drž. kolodvora v lastni hiši.

Vsa popravila izvršuje točno, solidno in po najnižjih cenah.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi. Prosi se mal vzorec prinesiti ali poslati.
Naslov pove upravištvo „Novega časa“.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37
Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe
vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop. št. 20

Edina zaloga najboljših
sesalk za gnojnice

navadnih in raztezajočih od
3 m do 4.80 m. Cene od
50 do 80 K.

Razpršilnike vsake
vrst od 4 do 12 K.

Pinter & Lenard

v Gorici, Raštelj št. 7 -- 8.

PETER LUKMAN,

krojač v Gorici

Križna ulica št. 8 (Via della Croce)
priporoča
slavnemu občinstvu iz mesta in dežele
svojo

krojaško delavnico
Točna postrežba. Cene zmerne.

Mirodilnica, Papirnica in Tovarna šolskih zvezkov

KOŽNAR & C. - GORICA

Velika zaloga vsakovrstnih suhih in oljnatih barv, ter vseh v to svrhu spadajočih predmetov.

Zaloga angl. vitrijola in sicil. žvepla, mineralnih vodá, kemičnih pridelkov itd. itd.

Zaloga vsakovrstnih knjig in šol. potrebščin, ter raznovrstnega uradnega in ovojnega papirja, pap. vrečic. Velika izbira umetniških razglednic.

Josip Oberdank

tovarna sodavice in pokalc

pri Sv. Luciji ob Soči. — Zaloga v Kanalu pri
gosp. ADALBERTU IVANČIC.

Priporoča se gg. gostilničarjem za obila naročila. Za dober izdelek se jamči.

Cene konkurenčne.

Postrežba na dom.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Prodajalna Kat. tisk. društva v Gorici

priporoča svojo veliko izbiro krasnih podob za sv. obhajilo in sv. birmo, raznih
roženvencev in molitvenikov.

Ima v zalogi tudi vse tiskovine za cerkve in županske urade, kakor tudi uradni papir od najcenejših do najboljših vrst, razne pisalne potrebšchine, trgovske knjige s papirjem najboljše kvalitete, trpežno vezane po tovarniški ceni.

Na razpolago so še razne druge devocionalije; tudi vse v Marijino družbo spadajoči predmeti n. pr.
svetinje, trakovi, sprejemnice, diplome itd. so v zalogi.